

Sygn. akt II C 108/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2019 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: Sędzia S.R. A. Z.

Protokolant: sekr. sąd. A. Z.

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2019 roku, w Ł.

na rozprawie

sprawy z powództwa G. T.

przeciwko P. K. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do G. T. umowę o podział majątku wspólnego, który był objęty wspólnością ustawową małżeńską, zawartą w dniu 14 lipca 2010 roku pomiędzy M. K., a dłużnikiem powódki I. K., przed notariuszem E. S. w Kancelarii Notarialnej w Ł., repertorium A numer (...), na mocy której M. K. nabyła na wyłączną własność, bez spłat i dopłat ze strony I. K., nieruchomości stanowiącą samodzielny lokal mieszkalny numer (...), położony przy ulicy (...) w Ł. wraz z prawami z nim związanymi, dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), w zakresie wierzytelności przysługującej G. T. w stosunku do I. K. o zapłatę, w łącznej kwocie 15.663,01 zł (piętnaście tysięcy sześćset sześćdziesiąt trzy złote jeden grosz), obejmującej: należność główną w wysokości 10.000 zł (dziesięć tysięcy złotych), odsetki ustawowe od dnia 6 czerwca 2011 do dnia 14 lipca 2015 roku w wysokości 5.063,01 zł (pięć tysięcy sześćdziesiąt trzy złote jeden grosz) oraz kwotę 600 zł (sześćset złotych) z tytułu kosztów zastępstwa advokackiego w postępowaniu egzekucyjnym w sprawie o sygnaturze akt Km 349/14, wraz z dalszymi odsetkami ustawowymi od kwoty 15.063,01 zł (piętnaście tysięcy sześćdziesiąt trzy złote jeden grosz) od dnia 14 lipca 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty, objętej tytułem wykonawczym w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 20 września 2002 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze IV K 227/00, zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 czerwca 2004 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt II AKa 265/03, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 19 lutego 2010 roku;

2. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

3. nie obciąża pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powódki;

4. nie obciąża pozwanego nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

Sygn. akt II C 108/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 14 lipca 2015 roku, skierowanym przeciwko M. K., G. T. reprezentowana przez pełnomocnika w osobie adwokata, wniosła o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powódki umowy o podział majątku wspólnego zawartej pomiędzy pozwaną a dłużnikiem powódki I. K., przed notariuszem E. S. w Kancelarii Notarialnej w Ł., rep. A numer (...), na mocy której M. K. nabyła na wyłączną własność stanowiący odrębną nieruchomość lokal

mieszkalny numer (...), położony w Ł. przy ul. (...), objęty wspólnością ustawową małżeńską, bez spłat i dopłat na rzecz I. K., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), celem zaspokojenia wierzytelności powódki G. T. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 7 czerwca 2004 roku w kwocie 23.666,71 zł, przysługującej wobec dłużnika I. K., stwierdzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi, IV Wydziału Karnego z dnia 20 września 2002 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt IV K 227/00 oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 czerwca 2004 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt II AKa 265/03, zaopatrzonych w klauzulę wykonalności w dniu 19 lutego 2010 roku. Powódka wniosła także o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, iż powódce przysługuje w stosunku do I. K. wierzytelność wynikająca z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi, IV Wydziału Karnego z dnia 20 września 2002 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze IV K 227/00 oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 czerwca 2004 roku, sygnatura akt II AKa 265/03, zaopatrzonych w klauzulę wykonalności w dniu 19 lutego 2010 roku, na mocy których to orzeczeń I. K. został zobowiązany do zapłaty na rzecz powódki kwoty 10.000 zł. Na dzień wytoczenia powództwa kwota należności głównej przysługującej powódce z tego tytułu wraz z odsetkami ustawowymi wynosi 23.666,71 zł. W dniu 14 lipca 2010 roku I. K. zawarł z byłą małżonką M. K., przed notariuszem E. S. w Kancelarii Notarialnej w Ł., umowę o podział majątku, który był objęty wspólnością ustawową majątkową małżeńską. Na mocy tej umowy M. K. nabyła na wyłączną własność stanowiący odrębną nieruchomość lokal mieszkalny numer (...), położony w Ł. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), bez spłat i dopłat na rzecz I. K.. Podkreślono, że w powyższym stanie faktycznym spełnione zostały przesłanki z art.527 i n. k.c. Podniesiono, że zbycie lokalu nastąpiło z pokrzywdzeniem wierzyciela – powódki, a pozwana uzyskała na skutek umowy o podział majątku korzyść majątkową. Postępowania egzekucyjne prowadzone przeciwko dłużnikowi zostały umorzone z powodu bezskuteczności egzekucji. Pomiędzy zaskarżoną czynnością a niewypłacalnością dłużnika zachodzi związek przyczynowy. Dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycielki. Natomiast, z uwagi na nieodpłatny charakter czynności w sprawie znajduje zastosowanie przepis art.528 k.c., który wyłącza konieczności wykazywania przesłanek subiektywnych – złej wiary po stronie pozwanej.

(pozew k.2-8, pełnomocnictwo k.24)

W odpowiedzi na pozew, M. K. reprezentowana przez pełnomocnika w osobie adwokata, wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pełnomocnik pozwanej podniósł, iż powódka nie wykazała, aby była wierzycielem pokrzywdzonym na skutek czynności objętej pozvem, a ciężar udowodnienia okoliczności wskazanych w pozwie obciąża powódkę.

(odpowiedź na pozew k.44-45, pełnomocnictwo k.41)

Postanowieniem z dnia 10 października 2016 roku Sąd zawiesił postępowanie z dniem 27 maja 2016 roku wobec śmierci pozwanej M. K..

(postanowienie k.205)

W dniu 6 lutego 2017 roku Sąd podjął zawieszony postępowanie z udziałem P. K. (1), jako następcy prawnego M. K..

(postanowienie k.214)

W piśmie złożonym dnia 5 września 2017 roku pełnomocnik pozwanego P. K. (2) potrzymał stanowisko wyrażone w sprawie przez M. K.. Wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podniósł zarzut przedawnienia roszczenia o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną oraz roszczenia wynikającego z wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi w sprawie IV K 227/00 oraz Sądu Apelacyjnego w Łodzi w sprawie II AKa 265/03, a także nieudowodnienia przesłanek z art.527 k.c. Zarzucił, iż na

skutek umowy o podział majątku wspólnego M. K. nie odniosła żadnej korzyści, gdyż I. K. miał liczne zobowiązania wobec byłej żony, z racji których ustalono w umowie, że podział majątku następuje bez spłat i dopłat.

(pismo k.234-235, pełnomocnictwo k.236)

Na rozprawie w dniu 16 stycznia 2018 roku strony pottrzymały dotychczasowe stanowisko w sprawie.

(stanowiska pełnomocników stron – protokół rozprawy k.250-251)

Na rozprawie w dniu 10 lipca 2018 roku strony pozostały przy wcześniejszych stanowiskach, z tym że w piśmie złożonym na rozprawie w dniu 10 lipca 2018 roku pełnomocnik powódki wniósł o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powódki umowy o podział majątku wspólnego zawartej pomiędzy M. K., a dłużnikiem powódki I. K., przed notariuszem E. S. w Kancelarii Notarialnej w Ł., rep. A numer (...), na mocy której M. K. nabyła na wyłączną własność stanowiący odrębną nieruchomość lokal mieszkalny numer (...), położony w Ł. przy ul. (...), objęty wspólnością ustawową małżeńską, bez spłat i dopłat od I. K., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), celem zaspokojenia wierzytelności powódki G. T. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 7 czerwca 2004 roku w kwocie 23.666,71 zł wraz z odsetkami ustawowymi od daty wytoczenia powództwa do dnia 31 grudnia 2016 roku oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty, przysługującej wobec dłużnika I. K., stwierdzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi, IV Wydziału Karnego z dnia 20 września 2002 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt IV K 227/00 oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 czerwca 2004 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt II AKa 265/03, zaopatrzonych w klauzulę wykonalności w dniu 19 lutego 2010 roku. Wniosła także o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według podwójnej stawki.

(pismo pełnomocnika powódki k.278-279, stanowiska pełnomocników stron – protokół rozprawy k.282)

W piśmie z dnia 27 marca 2019 roku pełnomocnik powódki zmodyfikował żądanie pozwu w ten sposób, że wniósł o uznanie czynności prawnej objętej pozwem za bezskuteczną w odniesieniu do wierzytelności przysługującej powódce w stosunku do I. K. w kwocie 24.277,67 zł obejmującej: należność główną w kwocie 10.000 zł, kwotę 13.677,67 zł z tytułu odsetek od kwoty 10.000 zł od dnia 7 czerwca 2004 roku do dnia wytoczenia powództwa oraz kwotę 600 zł z tytułu kosztów zastępstwa adwokackiego w sprawie Km 349/14.

Odpis pisma doręczono pełnomocnikowi pozwanego w dniu 29 maja 2019 roku.

(pismo pełnomocnika powódki k.310-312, dowód doręczenia w aktach sprawy)

W toku dalszego postępowania stanowiska stron nie uległy zmianie, z tym że na rozprawie w dniu 3 grudnia 2019 roku pełnomocnik pozwanego wskazał, że powództwo winno podlegać oddaleniu także z uwagi na zasady współzycia społecznego. Na wypadek uwzględnienia powództwa wniósł o nieobciążanie pozwanego kosztami procesu.

(stanowisko pełnomocnika powódki – protokół rozprawy k.362, stanowiska pełnomocników stron k.340-341)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

I. K. i M. K. zwarli związek małżeński w dniu 29 listopada 1987 roku. Pozostawali w ustroju wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej. Prawomocnym wyrokiem z dnia 11 maja 1990 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt XIII C 2598/89, Sąd Rejonowy w Łodzi, XIII Wydział Rodzinny i Nieletnich rozwiązał związek małżeński I. K. i M. K. przez rozwód.

W czasie małżeństwa, w dniu 21 marca 1989 roku, I. K. i M. K. nabyli do wspólności ustawowej małżeńskiej samodzielny lokal mieszkalny numer (...), położony w Ł. przy ul. (...) wraz z prawami z nim związanymi, dla którego Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...).

W dniu 14 lipca 2010 roku, przed notariuszem E. S. w Kancelarii Notarialnej w Ł., M. K. i I. K. zawarli umowę o podział majątku, który był objęty wspólnością ustawową małżeńską, na mocy której M. K. nabyła na wyłączną własność samodzielny lokal mieszkalny numer (...), położony w Ł. przy ul. (...) wraz z prawami z nim związanymi, dla którego Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), bez spłat i dopłat na rzecz I. K.. Strony oświadczyły, że umowa obejmuje cały majątek byłych małżonków objęty wspólnością ustawową.

W dacie zawarcia powyższej umowy nie istniały inne składniki majątku wspólnego byłych małżonków K., które mogłyby podlegać podziałowi.

Przy okazji zawarcia umowy M. K. wypominała I. K., że przez wiele lat sama utrzymywała syna. Nie podnosiła kwestii innych roszczeń, które winny podlegać rozliczeniu w ramach umowy o podział majątku wspólnego.

(dowód: wydruk z elektronicznej księgi wieczystej k.10-17, kserokopia umowy o podział majątku – koperta k.194, zeznania świadka I. K. – protokół rozprawy z dnia 10 lipca 2018 roku k.282-284, nagranie 00:10:22-00:39:52, przesłuchanie pozwanego – protokół rozprawy z dnia 10 lipca 2018 roku k.286-287, nagranie 01:03:02- 01:21:56)

M. K. zmarła w dniu 27 maja 2016 roku w Ł..

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu k.203)

Prawomocnym postanowieniem z dnia 3 listopada 2016 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt II Ns 1668/16, Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi stwierdził, że spadek po M. K. na podstawie ustawy nabył w całości syn P. K. (1), syn I., w całości.

P. K. (1) jest synem I. K..

P. K. (1) złożył oświadczenie o przyjęciu wprost spadku po matce M. K. przypadającego mu z ustawy.

(dowód: oświadczenie k.11, postanowienie k.12, odpis skrócony aktu urodzenia k.6 - załączonych akt II Ns 1668/16)

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi, IV Wydziału Karnego, wydanym w sprawie o sygnaturze akt IV K 227/00, zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 czerwca 2004 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt II AKa 265/03, I. K. został uznany za winnego zarzucanych mu czynów, a w szczególności tego, że w czerwcu 1998 roku w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z M. F., A. M. i innymi nieustalonymi osobami, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu uzyskania korzyści majątkowej, poprzez wprowadzenie w błąd co do zapłaty za pobrany z odroczonym terminem płatności towar i nie mając zamiaru wywiązać się z podjętego zobowiązania, wyłudzili z Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego (...) tkaniny o łącznej wartości co najmniej 100.000 zł. Ponadto, I. K. wraz z T. K., M. F. i A. M. został zobowiązany do solidarnego naprawienia w części szkody poprzez wypłacenie na rzecz G. T. kwoty 10.000 zł.

(dowód: kserokopia tytułu wykonawczego k.65-124 i poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia tytułu wykonawczego k.129-188)

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Częstochowie E. O. prowadził, w sprawie o sygnaturze akt Km 1386/10, na skutek wniosku G. T. złożonego w 14 maja 2010 roku, postępowanie egzekucyjne przeciwko T. K., M. F. i I. K. na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 20 września 2002 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt IV K 227/10, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 19 lutego 2010 roku.

Pismem z dnia 26 lipca 2010 roku Komornik poinformował wierzycielkę o bezskuteczności egzekucji w stosunku do wszystkich dłużników. W odniesieniu do I. K. wskazał, że dłużnik nigdzie nie pracuje, utrzymuje się z prac dorywczych, jest zgłoszony do ubezpieczenia zdrowotnego przez Urząd Pracy, jako osoba bezrobotna, nie pobiera żadnych świadczeń z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, nie prowadzi działalności gospodarczej. W toku postępowania egzekucyjnego, w tym na skutek wysłuchania dłużnika w dniu 24 czerwca 2010 roku, nie ustalono

żadnych ruchomości, rachunków bankowych, wierzytelności ani innego majątku dłużnika. Dłużnik oświadczył, że jest współwłaścicielem nieruchomości przy ul. (...) w K. Ł..

Postanowieniem z dnia 30 grudnia 2010 roku postępowanie egzekucyjne zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

(dowód: wniosek k.1-2, protokół k.42, pismo k.54-54 v., postanowienie k.79-79 v. – załączonych akt Km 1386/10)

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bełchatowie M. S. prowadziła, w sprawie o sygnaturze akt Km 349/14, na skutek wniosku G. T. złożonego w dniu 6 czerwca 2014 roku, postępowanie egzekucyjne przeciwko T. K., M. F., A. M. i I. K. na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 20 września 2002 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt IV K 227/10, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 19 lutego 2010 roku.

Pismem z dnia 7 października 2014 roku i 22 kwietnia 2015 roku Komornik poinformowała pełnomocnika wierzycielki o bezskuteczności egzekucji w stosunku do wszystkich dłużników. W odniesieniu do I. K. wskazano, że nie ustalono, aby dłużnik posiadał pojazdy mechaniczne, inne ruchomości podlegające zajęciu, wierzytelności z tytułu podatków. Ustalono, że ojciec dłużnika zmarł w 2001 roku, a w skład spadku po nim wchodzi nieruchomość przy ul. (...) w K. Ł..

Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2015 roku postępowanie egzekucyjne zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Przyznano wierzycielce koszty zastępstwa adwokackiego w kwocie 600 zł i nakazano zwrócić tytuł wykonawczy wierzycielce.

(dowód: kserokopia postanowienia k.276-277 i k.314-315, kserokopia wniosku k.317-319, kserokopia dowodu nadania k.320, wniosek k.1-3, pismo k.53-53 v., pismo k.73-73 v., postanowienie k.74-74 v. – załączonych akt Km 349/14)

I. K. był pozbawiony wolności od 1998 roku do 2009 roku. Obecnie odbywa kolejną karę pozbawienia wolności. Jest też tymczasowo aresztowany. W stosunku do I. K. toczy się obecnie 7 postępowań karnych. I. K. nie posiada żadnych dochodów, nie ma żadnego majątku. I. K. nigdy nie płacił na rzecz syna P. K. (1) alimentów zasądzonych od niego w wyroku rozwodowym, nie uczestniczył w wychowaniu syna.

Pozwany dowiedział się o zadłużeniu ojca w stosunku do powódki, gdy jego matka M. K. otrzymała odpis pozwu w niniejszej sprawie i bardzo się tym zdenerwowała.

(dowód: zeznania świadka I. K. – protokół rozprawy z dnia 10 lipca 2018 roku k.282-284, nagranie 00:10:22-00:39:52, przesłuchanie pozwanego – protokół rozprawy z dnia 10 lipca 2018 roku k.286-287, nagranie 01:03:02- 01:21:56)

P. K. (1) prowadzi gospodarstwo domowe wraz z narzeczoną i córką. Obecnie nie pracuje. Narzeczonej pozwanego nie pracowała zawodowo, zamierzała podjąć pracę, gdy córka pójdzie do przedszkola. Pozwany wraz z rodziną zamieszkuje u rodziców narzeczonej, którzy pomagają im w utrzymaniu się. Gdy pozwany pracował, uzyskiwany dochód przeznaczal na bieżące utrzymanie rodziny. Pozwany nie posiada żadnych oszczędności ani innego majątku poza lokalem mieszkalnym numer (...) przy ul. (...) w Ł., który przez pewien czas wynajmował.

(dowód: przesłuchanie pozwanego – protokół rozprawy z dnia 10 lipca 2018 roku k.286-287, nagranie 01:03:02-01:21:56)

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o powołane dowody z dokumentów, których treść i autentyczność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, a także częściowo w oparciu o zeznania świadka I. K. oraz przesłuchanie pozwanego.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka I. K., iż nie pamięta nazwiska powódki ani czy nałożono na niego obowiązek naprawienia powódce wyrządzonej przestępstwem szkody, czy były przeciwko niemu prowadzone postępowania

egzekucyjne, jak również, iż nie pamięta swoich wierzycieli z uwagi na upływ czasu oraz długi okres pozbawienia wolności. Jak wynika z kserokopii złożonego do akt sprawy wyroku karnego, postępowanie toczące się przed Sądem Okręgowym w Łodzi pod sygnaturą akt IV K 227/00 dotyczyło 15 oskarżonych, którzy uczestniczyli w zorganizowanym związku przestępczym i którym postawiono łącznie 22 zarzuty, a sam wyrok sądu pierwszej instancji liczy 53 strony. Był to zatem proces na bardzo dużą skalę, który z pewnością zapadł w pamięć oskarżonym, zwłaszcza, że zakończył się skazaniem w odniesieniu do większości postawionych oskarżonym zarzutów. W ocenie Sądu, w tej sytuacji, jako niewiarygodne jawią się zeznania świadka I. K., iż nie pamięta zapadłego w sprawie wyroku i nałożonego obowiązku naprawienia szkody. Wszak świadek jest dorosłym, poczytalnym jak wynika ze skazującego wyroku sądu karnego, mężczyzną, a zatem winien być świadomy konsekwencji prawnych owego wyroku, z którego wynika wierzytelność powódki. Zwłaszcza, że na oskarżonych nałożono obowiązek naprawienia powódce szkody w znacznej, jak na 2002 rok kwocie 10.000 zł. Ponadto, w dniu 24 czerwca 2010 roku I. K. brał udział w czynnościach Komornika E. O., w czasie których okazano mu tytuł wykonawczy, a zatem w czasie dokonywania zaskarżonej czynności był świadomy istnienia wierzytelności powódki. Zdaniem Sądu, zeznania świadka, iż nie pamięta powódki, jako wierzyciela nie odzwierciedlają rzeczywistości, lecz są wynikiem taktyki procesowej, być może zmierzającej do ochrony syna – pozwanego i stanowią próbę pomocy pozwanemu w sytuacji, w której znalazł się on na skutek działań świadka – swego ojca.

Dokonując ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia Sąd pominął zeznania świadka I. K. i przesłuchanie pozwanego w zakresie sposobu nabycia przez małżonków M. K. i I. K. samodzielnego lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ul. (...) w Ł.. Albowiem, ani świadek ani pozwany nie potrafili wskazać żadnych konkretnych okoliczności dotyczących nabycia owego lokalu i sposobu jego finansowania poza ogólnikowym wskazaniem, że tytuł prawny do owego lokalu przysługiwał uprzednio babce M. K., a w kosztach jego wykupienia partycypowali jej rodzice.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie G. T. wniosła ostatecznie o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powódki umowy o podział majątku wspólnego zawartej pomiędzy pozwaną a dłużnikiem powódki I. K., przed notariuszem E. S. w Kancelarii Notarialnej w Ł., rep. A numer (...), na mocy której M. K. nabyła na wyłączną własność stanowiący odrębną nieruchomość lokal mieszkalny numer (...), położony w Ł. przy ul. (...), objęty wspólnością ustawową małżeńską, bez spłat i dopłat na rzecz I. K., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy dla Łodzi-Sródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), celem zaspokojenia wierzytelności powódki G. T. przysługującej wobec dłużnika I. K., w kwocie 24.277,67 zł obejmującej: należność główną w kwocie 10.000 zł oraz kwotę 13.677,67 zł z tytułu odsetek od kwoty 10.000 zł od dnia 7 czerwca 2004 roku do dnia wniesienia pozwu roku wraz z dalszymi odsetkami ustawowymi od daty wytoczenia powództwa do dnia 31 grudnia 2016 roku oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 600 zł z tytułu kosztów zastępstwa adwokackiego w sprawie Km 349/14, stwierdzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi, IV Wydziału Karnego z dnia 20 września 2002 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt IV K 227/00 oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 czerwca 2004 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt II AKa 265/03, zaopatrzonych w klauzulę wykonalności w dniu 19 lutego 2010 roku.

Pozwany kwestionował istnienie wierzytelności powódki, podnosił zarzut upływu terminu 5 lat do wystąpienia z powództwem o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną, zarzut przedawnienia wierzytelności powódki, brak spełnienia przesłanek z art.527 k.c., a także zarzut nadużycia prawa podmiotowego przez stronę powodową w rozumieniu art.5 k.c. w związku z wytoczeniem powództwa w niniejszej sprawie. Nie kwestionował natomiast ważności czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z osobą trzecią – M. K..

Stosownie do przepisu art. 527 k.c., stanowiącego podstawę zgłoszonego żądania, gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się

dowiedzieć. Paragraf 2 powołanego przepisu stanowi, iż czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

Z cytowanego przepisu wynikają następujące przesłanki, które muszą być spełnione kumulatywnie, by doszło do uwzględnienia powództwa:

1. istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności,
2. dokonanie przez dłużnika z „osobą trzecią” czynności prawnej,
3. dokonanie przez dłużnika czynności „z pokrzywdzeniem wierzycieli”, a zarazem takiej, z której „osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową”,
4. dokonanie przez dłużnika czynności „ze świadomością pokrzywdzenia”,
5. działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Przy czym ocena zaistnienia wskazanych przesłanek musi być odniesiona do stanu faktycznego, powołanego i udowodnionego przez strony.

Stosownie bowiem do treści art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne, a zatem co do zasady na powodzie. Zakres żądania pozwu, obejmujący zarówno podstawę prawną, jak i okoliczności faktyczne, tworzy jednocześnie granice rozpoznania sprawy przez Sąd.

W powództwie opartym na skardze pauliańskiej, powód, będący wierzycielem, powinien wskazać nie tylko czynność, która została dokonana z jego pokrzywdzeniem, sam fakt pokrzywdzenia, okoliczności subiektywne po stronie dłużnika i pozwanego, ale przede wszystkim winien wskazać, że istnieje dłużnik oraz że pozwany uzyskał od niego korzyść majątkową kosztem powoda w tym sensie, że powód, na skutek wynikłej niewypłacalności dłużnika, nie jest w stanie zaspokoić się z majątku dłużnika odnośnie do swojej wierzytelności (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2000 roku, V CKN 149/00). Przy czym Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 listopada 2003 roku (III CKN 355/01) zaakcentował, że precyzja wierzytelności (obejmująca przynajmniej jej istnienie, tytuł prawny i wysokość) należy do wierzyciela, bowiem wierzyciel wyznacza w skardze z art. 527 k.c. przedmiot ochrony pauliańskiej. Ochroną pauliańską objęta jest bowiem zawsze konkretna wierzytelność, stanowiąca przedmiot żądanej przez wierzyciela ochrony, a nie wszelkie bliżej nieoznaczone prawa powoda. Wskazanie wysokości wierzytelności jest tym bardziej istotne, że bezskutecznością może być objęta jedynie czynność prawna dłużnika maksymalnie do rozmiarów konkretnej wierzytelności przysługującej wierzycielowi, stąd sentencja wyroku wydanego na podstawie art. 527 § 1 k.c., a co za tym idzie żądanie pozwu wyznaczające granice rozpoznania sprawy i rozstrzygnięcia musi określać wierzytelność, której ochronie wyrok ze skargi pauliańskiej ma służyć, stanowiąc podstawę pierwszeństwa w zaspokojeniu wierzytelności, stosownie do art. 532 k.c.

Rozważania w niniejszej sprawie należało rozpocząć od najdalej idącego zarzutu przekroczenia przez powódkę pięcioletniego terminu do wystąpienia ze skargą paulińską.

Zgodnie z art. 534 k.c., uznania czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli za bezskuteczną nie można żądać po upływie lat pięciu od daty tej czynności. Powołany przepis przewiduje pięcioletni termin zawity, w którym wierzyciel musi wnieść pozew lub podnieść zarzut, w przeciwnym wypadku jego uprawnienie wygasa, nie zaś jak wskazywał pełnomocnik pozwanego termin przedawnienia. Ów termin rozpoczyna swój bieg od daty dokonania czynności.

W niniejszej sprawie, umowa podział majątku wspólnego, której dotyczy pozew została zawarta w dniu 14 lipca 2010 roku. Natomiast pozew został wniesiony w dniu 14 lipca 2015 roku, a więc w ostatnim dniu pięcioletniego terminu

przewidzianego przez ustawę. A zatem, wbrew twierdzeniom pozwanego roszczenie G. T. o uznanie spornej umowy o podział majątku wspólnego za bezskuteczną nie wygasło na skutek upływu pięcioletniego terminu zawitego.

W dalszej kolejności, pozwany zarzucał brak udowodnienia przez powódkę wierzytelności, której ochrony żąda oraz przedawnienie owej wierzytelności.

Zarzut nieudowodnienia istnienia wierzytelności powódki okazał się chybiony. Jak wynika ze złożonej do akt sprawy, poświadczonej za zgodność z oryginałem, kserokopii tytułu wykonawczego, wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi, IV Wydziału Karnego, wydanym w sprawie o sygnaturze akt IV K 227/00, zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 czerwca 2004 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt II AKa 265/03, I. K. wraz z T. K., M. F. i A. M. został zobowiązany do solidarnego naprawienia w części szkody poprzez wypłacenie na rzecz G. T. kwoty 10.000 zł.

Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem doktryny i orzecznictwa, dopuszczalne jest wystąpienie ze skargą pauliańską w odniesieniu do jednego z dłużników solidarnych, nawet jeżeli inny z owych dłużników posiada mienie wystarczające do zaspokojenia wierzyciela/powoda, jeśli czynność prawna pozwanego - dłużnika solidarnego skutkowałą jego niewypłacalnością (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 czerwca 1997 roku, III CKN 96/97, opubl. L.).

W dalszej kolejności, rozważenia wymagało, czy owa wierzytelność nie uległa przedawnieniu. Zarzut ten miał istotne znaczenie z punktu widzenia zasadności powództwa, bowiem zgodnie z ugruntowanym w piśmiennictwie stanowiskiem wierzytelność chroniona skargą pauliańską musi być zaskarżalna, nie można zatem w ten sposób realizować roszczeń przedawnionych ani innych roszczeń z zobowiązań niezupełnych (tak między innymi Edward Gniewek „Komentarz do kodeksu cywilnego.”). W konsekwencji, przedawnienie w całości wierzytelności, której ochrony domaga się powód poprzez actio pauliana skutkuje oddaleniem powództwa opartego na tej podstawie. Z kolei, częściowe przedawnienie owej wierzytelności np. w zakresie odsetek, będzie miało wpływ na sposób określenia w wyroku zakresu wierzytelności objętej ochroną.

Z uwagi na okoliczność, iż roszczenie powódki o zapłatę kwoty 10.000 zł wynikało z uprawomocnienia się w dniu 7 czerwca 2004 roku wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II AKa 265/03, analizy tej kwestii należało dokonać w oparciu o przepis kodeksu cywilnego dotyczące przedawnienia w brzmieniu sprzed nowelizacji obowiązującej od dnia 9 lipca 2018 roku.

Stosownie do przepisu art.117 § 1 k.c. w owym brzmieniu, z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne (§ 2 art.117 k.c.).

Jak wynika z art.120 § 1 k.c., bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata (art.118 k.c.).

Stosownie do art. 123 § 1 k.c., bieg przedawnienia przerywa się: przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia, przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje, przez wszczęcie mediacji.

Po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo (art. 124 § 1 k.c.). W razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone (art. 124 § 2 k.c.).

Roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu (art. 125 § 1 k.c.).

Zgodnie z powołanymi przepisami, w brzmieniu sprzed nowelizacji, bieg przedawnienia roszczenia powódki rozpoczął się dniem 8 czerwca 2004 roku, a termin przedawnienia wynosił 10 lat w odniesieniu do należności głównej.

Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, G. T. dwukrotnie wystąpiła do komornika sądowego z wnioskiem o wszczęcie egzekucji owego roszczenia przeciwko I. K.. Pierwszy wniosek egzekucyjny został złożony w dniu 14 maja 2010 roku Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Częstochowie E. O.. Postępowanie egzekucyjne wszczęte owym wnioskiem prowadzone w sprawie o sygnaturze akt Km 1386/10, zostało umorzone postanowieniem z dnia 30 grudnia 2010 roku, wobec bezskuteczności egzekucji. Złożenie wniosku egzekucyjnego, jako czynność zmierzająca bezpośrednio do wyegzekwowania roszczenia, przerwało bieg dziesięcioletniego terminu przedawnienia w zakresie należności głównej. Termin ten rozpoczął bieg na nowo od umorzenia postępowania. Kolejny wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko I. K., skutkujący przerwaniem biegu terminu przedawnienia został złożony przez powódkę w dniu 6 czerwca 2014 roku Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Bełchatowie M. S.. Postępowanie egzekucyjne prowadzone w sprawie o sygnaturze akt Km 349/14 zostało umorzone postanowieniem z dnia 30 czerwca 2015 roku z powodu bezskuteczności egzekucji. Pomiedzy złożeniem wniosku egzekucyjnego a umorzeniem postępowania dziesięcioletni termin przedawnienia nie biegł, stosownie do przepisu art. 124 § 2 k.c., a po umorzeniu postępowania rozpoczął bieg na nowo. Z kolei, w dniu 14 lipca 2015 roku G. T. wystąpiła z pozwem w niniejszej sprawie. W dacie wniesienia pozwu wierzytelność przysługująca powódce w stosunku do I. K., wynikająca z wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 20 września 2002 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt IV K 227/00 oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 czerwca 2004 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II AKa 265/03, nie była zatem przedawniona w zakresie wierzytelności głównej.

Natomiast, podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia okazał się częściowo zasadny w zakresie odsetek. Albowiem, roszczenie powódki w zakresie odsetek od kwoty 10.000 zł, jako roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości podlegało trzyletniemu przedawnieniu. I. K. był zobowiązany do zapłaty na rzecz G. T. kwoty 10.000 zł od dnia uprawomocnienia się wyroku karnego i od dnia następnego pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia zgodnie z paremią *fur semper in mora*. Powódka doprowadziła do przerwania biegu terminu przedawnienia w dniu 14 maja 2010 roku. Wówczas przedawnieniu uległy już odsetki od kwoty 10.000 zł za okres poprzedzający trzy lata przed złożeniem wniosku egzekucyjnego, czyli do dnia 13 maja 2007 roku. Kolejny wniosek o wszczęcie egzekucji został złożony w dniu 6 czerwca 2014 roku, a zatem po upływie ponad 3 lat od umorzenia pierwszego postępowania egzekucyjnego. W konsekwencji, przedawnieniu uległy odsetki ustawowe za okres poprzedzający 3 lata przed złożeniem owego wniosku, czyli za okres przed 6 czerwca 2011 roku. Konkludując, w odniesieniu do odsetek ustawowych od dnia 7 czerwca 2004 roku do 5 czerwca 2011 roku powództwo podlegało oddaleniu.

W niniejszej sprawie, w drodze umowy o podział majątku M. K. nabyła samodzielny lokal mieszkalny numer (...) położony w Ł. przy ul. (...) wraz z prawami z nim związanymi. Czynność ta skutkowałą bezpłatnym przysporzeniem do majątku pozwanej, gdyż lokal przypadł M. K. bez spłat i dopłat na rzecz I. K..

Zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury, skarga pauliańska może być skierowana przeciwko każdej czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeśli osoba trzecia uzyskała w wyniku tej czynności korzyść majątkową, w szczególności nie ma przeszkód, by skarga ta mogła być skierowana przeciwko czynności prawnej dłużnika dotyczącej majątku wspólnego dłużnika i jego małżonka (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 czerwca 1997 roku, III CKN 96/97, opubl. L.).

Nie budzi wątpliwości, iż w wyniku tej czynności prawnej majątek dłużnika powódki I. K. uległ pomniejszeniu. W postępowaniu opartym na skardze pauliańskiej powód, będący wierzycielem, winien wykazać fakt pokrzywdzenia – to, że pozwany uzyskał od dłużnika korzyść majątkową kosztem powoda, a powód na skutek wynikłej niewypłacalności dłużnika nie jest w stanie zaspokoić się z majątku dłużnika odnośnie do swojej wierzytelności (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2000 roku, V CKN 149/00).

Zgodnie z przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia, wiążąca się z pokrzywdzeniem niewypłacalność dłużnika musi istnieć w chwili wystąpienia ze skargą pauliańską i w chwili orzekania przez Sąd (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 roku, V CKN 280/00, z dnia 23 lipca 2003 roku, II CKN 299/01, z dnia 29 czerwca 2004 roku, II CK 367/03). Dlatego Sąd powinien także brać pod uwagę czynności prawne zdziałane przez dłużnika już po dokonaniu zaskarżonej czynności i stan jego majątku w chwili zamknięcia rozprawy oraz ocenić, czy między ustalonym stanem niewypłacalności lub wyższego stopnia niewypłacalności a zaskarżoną czynnością prawną istnieje związek przyczynowy. Związek ten nie musi być wyłączny i jedyny. Przyczyną niewypłacalności mogą być różne zdarzenia i czynności prawne dłużnika, a jedną z nich powinna być czynność zaskarżona. Tak rozumiany związek przyczynowy występuje i przesłanka pokrzywdzenia jest spełniona także wówczas, jeżeli zaskarżona czynność, dopiero razem z innymi zdarzeniami lub czynnościami prawnymi dłużnika, doprowadziła do jego niewypłacalności, jeżeli była koniecznym składnikiem tych przyczyn i bez niej one same nie spowodowałyby niewypłacalności. Do oceny tego związku przyczynowego decydująca jest chwila, w której wierzyciel wystąpił z żądaniem uznania bezskuteczności, a nie chwila zawarcia czynności prawnej. W przypadku, gdy niewypłacalność jest następstwem wielu czynności prawnych dłużnika, do wierzyciela należy wybór czynności, przeciwko której kieruje skargę pauliańską (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2007 roku, II CSK 323/07).

A zatem, w niniejszej sprawie, dla oceny pokrzywdzenia strony powodowej miarodajny jest stan majątku dłużnika I. K. w chwili wytoczenia powództwa oraz w chwili wydania zaskarżonego wyroku.

Wobec dłużnika toczyły się dwa postępowania egzekucyjne, które nie doprowadziły do zaspokojenia wierzycielki - powódki. Obie egzekucja komornicze okazały się bezskuteczne i zostały umorzone. W toku postępowań ustalono, że dłużnik nie ma źródła dochodu, pojazdów mechanicznych, innych ruchomości podlegających zajęciu, rachunków bankowych, wierzytelności ani innego majątku poza ewentualnym udziałem w nieruchomości przy ul. (...) w K. Ł., uzyskanym w drodze dziedziczenia po ojcu.

Na dzień orzekania I. K. nie posiada żadnego majątku ani dochodów. Odbywa karę pozbawienia wolności, a przeciwko niemu toczy się 7 kolejnych postępowań karnych.

Powódka - wierzyciel po umorzeniu drugiej egzekucji prowadzonej przeciwko I. K., wobec braku ustalonego majątku dłużnika, z którego mogłaby prowadzić egzekucję zdecydowała się na zaskarżenie czynności dokonanej przez dłużnika z osobą trzecią – M. K..

Umowa o podział majątku wspólnego zawarta w dniu 14 lipca 2010 roku była czynnością nieodpłatną. Na jej podstawie M. K. nabyła samodzielny lokal mieszkalny numer (...) położony w Ł. przy ul. (...) wraz z prawami z nim związanymi, bez spłat i dopłat na rzecz I. K.. Strona pozwana nie wykazała, aby brak owych spłaty czy dopłaty wynikał z faktu wzajemnych rozliczeń byłych małżonków dotyczących majątku wspólnego, a zatem nie udowodniła, aby zaskarżona czynności miała w istocie charakter odpłatny. W pierwszej kolejności wskazać należy, iż z treści aktu notarialnego, obejmującego zaskarżoną umowę, nie wynika, aby brak spłat czy dopłat wynikał z rozliczeń dokonanych pomiędzy byłymi małżonkami np. z tytułu nakładów M. K. z majątku osobistego na majątek wspólny. Gdyby tak istotnie było, stosowne zapisy znalazłyby się w treści aktu. Ponadto, jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, przy dokonywaniu owej czynności prawnej, M. K. wypominała I. K. fakt nielożenia na utrzymanie syna. Nie podnosiła natomiast kwestii innych roszczeń, które winny podlegać rozliczeniu w ramach umowy o podział majątku wspólnego. Jak zgodnie wskazali I. K. i pozwany P. K. (1) M. K. uważała, że posiada w stosunku do I. K. roszczenia wynikające z niewywiązywania się przez niego z obowiązku alimentacyjnego wobec syna, nie zgłaszała natomiast wobec byłego

męża innych roszczeń. Zaś wbrew stanowisku M. K. roszczenia z tytułu alimentów należnych synowi były roszczeniami P. K. (1) i jako takie nie mogły podlegać rozliczeniu przy podziale majątku wspólnego.

Nieodpłatność zaskarżonej czynności, ma swoje konsekwencje dla przesłanek subiektywnych, ustalenia stanu świadomości dłużnika i osoby trzeciej. Dla oceny powstania lub powiększenia niewypłacalności, także ma znaczenie, ponieważ nieodpłatność czynności oznacza brak ekwiwalentu. Dłużnik wyzbył się określonego składnika majątkowego nie uzyskując nic w zamian. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 września 1998 roku, III CKN 612/97 (OSNC 1999 ro, nr 3, poz. 56), wyjaśnił, iż o niewypłacalności dłużnika w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. świadczy już m.in. bezskuteczność przeprowadzonej przeciwko niemu egzekucji, która – w odniesieniu do świadczeń pieniężnych – może być prowadzona z różnych, a zatem także tylko z niektórych składników majątku dłużnika. Jeżeli zatem egzekucja świadczenia pieniężnego przeprowadzona z jednej choćby części majątku okaże się bezskuteczna, jest to wystarczające do przyjęcia, że wykazana została w ten sposób niewypłacalność dłużnika zalegającego z zapłatą. Stanowisko takie znajduje podwójne uzasadnienie: z jednej strony dłużnik może i powinien, dysponując innymi składnikami majątku, zapłacić egzekwowaną należność, co czyniłoby roszczenie pauliańskie bezprzedmiotowym, z drugiej zaś strony nie można wymagać od chcącego skorzystać z tej ochrony wierzyciela, ażeby wszczynął kolejno wiele postępowań egzekucyjnych, mnożył swoje koszty, pokonywał przeszkody związane z samym ustaleniem, z jakich części składa się majątek dłużnika, i wreszcie przyjmował na siebie skutki niepowodzeń kolejnych egzekucji.

Mając na uwadze powyższe, G. T. wykazała niewypłacalność dłużnika jako przesłankę skargi pauliańskiej. Wskazanej oceny Sądu nie zmienia fakt ujawnienia w toku postępowań egzekucyjnych, iż zgodnie z oświadczeniem dłużnika przysługuje mu udział w nieruchomości przy ul. (...) w K. Ł.. Jak wskazano powyżej, wierzyciel nie ma obowiązku, przed wystąpieniem z powództwem opartym na art.527 k.c., kierowania egzekucji w stosunku do wszystkich znanych składników majątku dłużnika, a zwłaszcza do nieruchomości. Albowiem, jak powszechnie wiadomo, egzekucja z nieruchomości, a w szczególności z udziału w nieruchomości, jest na ogół długotrwała i kosztowna, a jej wynik może być niesatysfakcjonujący dla wierzyciela.

I. K. miał świadomość posiadania zadłużenia względem powódki. Został skazany prawomocnym wyrokiem sądu karnego za popełnione przestępstwo, w którym to wyroku nałożono na niego obowiązek częściowego naprawienia wyrządzonej powódce szkody. Do 2009 roku I. K. był pozbawiony wolności, nie posiadał majątku ani dochodów pozwalających na spełnienie świadczenia na rzecz G. T.. W dniu 24 czerwca 2010 roku, a więc zaledwie trzy tygodnie przed zawarciem umowy o podział majątku, dłużnik uczestniczył w czynnościach z udziałem komornika sądowego, w czasie których okazano mu tytuł wykonawczy uzyskany przez powódkę. W ocenie Sądu, w dacie zawarcia umowy o podział majątku dłużnik musiał zatem liczyć się z brakiem możliwości spłaty zadłużenia wobec powódki, zwłaszcza w przypadku nieodpłatnego wyzbycia się składnika w postaci udziału w owym samodzielny lokal mieszkalny. Zważyć przy tym należy, iż działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela nie oznacza, że dłużnik musi działać z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela. Wystarczające jest, aby dłużnik przewidywał, nawet w granicach ewentualności, że wskutek dokonania czynności prawnej może spowodować niemożliwość zaspokojenia wierzyciela z majątku, którego dotyczy czynność.

Konkludując, zdaniem Sądu, w czasie zawierania umowy o podział majątku wspólnego I. K. działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela – powódki.

Uwzględnieniu powództwa sprzyjały także domniemania przewidziane w przepisach Kodeksu cywilnego, możliwe do zastosowania wobec bezpłatnego charakteru czynności.

Jak wynika z przepisu art.529 k.c., jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. Natomiast, w świetle przeprowadzonych dowodów, w lipcu 2010 roku I. K. posiadał zadłużenie w stosunku do powódki, nie miał oszczędności ani innego znanego i udokumentowanego majątku poza lokalem mieszkalnym numer (...) przy ul. (...) w Ł.. Zaś, umowa o podział majątku wspólnego spowodowała, że dłużnik nie posiada żadnego majątku pozwalającego powódce na skuteczne przeprowadzenie egzekucji.

Zgodnie z art. 528 k.c., w przypadku czynności o charakterze bezpłatnym, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba trzecia nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Przepis ten stanowi zasadnicze ułatwienie w realizacji skargi pauliańskiej przez wierzyciela, uzasadnione bezpłatnym przysporzeniem – nabyciem do majątku składników bez poniesienia jakichkolwiek kosztów.

Wobec bezpłatnego charakteru czynności i możliwości zastosowania domniemania z art. 528 k.c. oraz braku wymogu wiedzy osoby trzeciej, zastrzeżonej w zdaniu 2 art. 530 k.c. tylko dla czynności odpłatnych, kwestia wiedzy M. K. o zamiarze pokrzywdzenia wierzyciela przez I. K. pozostawała bez znaczenia dla rozstrzygnięcia.

W toku postępowania pozwany podnosił, że dłużnik posiada majątek pozwalający na zaspokojenie wierzytelności powódki.

Zgodnie z art. 533 k.c., osoba trzecia, która uzyskała korzyść majątkową wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, może zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności za bezskuteczną, jeżeli zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika. Według zawartej w art. 44 k.c. definicji, mieniem jest własność i inne prawa majątkowe. Jeżeli zatem w art. 533 k.c. jest mowa o wskazaniu mienia dłużnika, przyjąć należy, że chodzi nie tylko o własność i inne prawa rzeczowe, lecz także o prawa majątkowe wynikające ze stosunków obligacyjnych, a więc o wierzytelności. Jednakże, zwolnienie się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela przez wskazanie mienia dłużnika będzie skuteczne tylko wtedy, gdy mienie to jest wystarczające do zaspokojenia wierzyciela, tzn. jego wartość odpowiada korzyści majątkowej uzyskanej przez osobę trzecią i gdy mienie to może służyć rzeczywistemu zaspokojeniu wierzyciela. Nie może zatem być to mienie, które nie podlega egzekucji (art. 829 – 833 k.p.c.). W judykaturze i piśmiennictwie podkreśla się, że w art. 533 k.c. chodzi o wskazanie jedynie takiego mienia dłużnika, co do którego można - z najwyższym stopniem prawdopodobieństwa graniczącym z pewnością - przyjąć, że pozwoli na zaspokojenie wierzyciela. Nie chodzi więc o samą teoretyczną możliwość prowadzenia egzekucji z mienia dłużnika, której rezultat w praktyce może okazać się wątpliwy, lecz o uzyskanie przez wierzyciela realnego zaspokojenia z tego majątku (tak między innymi wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2006 roku, III CSK 8/06, opubl. OSNC 2006 nr 12, poz. 207, „Komentarz do kodeksu cywilnego” pod red. Gerarda Bieńka, Warszawa 2011 rok).

Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, aktualnie, po dokonaniu podziału majątku wspólnego, I. K. nie posiada innego majątku, z którego możliwe jest zaspokojenie powódki. Dłużnik jest pozbawiony wolności, nie uzyskuje żadnych dochodów, nie ma oszczędności. W tej sytuacji, w ocenie Sądu, nie sposób przyjąć, aby pozwany zwolnił się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzycielki żądającej uznania czynności za bezskuteczną, wskazując wystarczające do jej zaspokojenia mienie dłużnika.

P. K. (1) podniósł także zarzut sprzeczności objętego pozwem żądania powódki z zasadami współżycia społecznego z uwagi na sytuację majątkową i życiową pozwanego.

Zgodnie z art. 5 k.c., nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Powołany przepis ma charakter wyjątkowy i powinien być stosowany ze szczególną ostrożnością. Domniemywa się, że korzystający ze swego prawa podmiotowego czyni to zgodnie z zasadami współżycia społecznego oraz społeczno - gospodarczym przeznaczeniem tego prawa. W konsekwencji, ciężar dowodu istnienia okoliczności faktycznych uzasadniających ten zarzut spoczywa na tym, kto ten zarzut podnosi. W przedmiotowej sprawie, ciężar udowodnienia nadużycia prawa podmiotowego przez powódkę spoczywał na pozwanym. Tymczasem pozwany nie określił, jaka zasada współżycia społecznego została naruszona przez zachowanie powódki polegające na wystąpieniu ze skargą pauliańską, nie wykazał także, iż taka zasada występuje w powszechnie akceptowanym w społeczeństwie systemie wartości, zasad etycznych i uczciwego postępowania, ani że określone zachowanie powódki można zakwalifikować, jako nadużycie prawa nie zasługujące na poparcie z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Zważyć przy tym należy, iż wystąpienie z powództwem w niniejszej

sprawie było spowodowane postawą dłużnika, który nie podjął żadnych realnych działań, aby zaspokoić wierzyciela – powódkę. Trudno oczekiwać, aby wierzyciel dysponujący tytułem wykonawczym, którego nie może zrealizować wobec niewypłacalności dłużnika spowodowanej nieodpłatnym przeniesieniem własności jedynego wartościowego składnika majątku w postaci samodzielnego lokalu mieszkalnego, biernie oczekiwał, aż dłużnik podejmie działania w celu jego zaspokojenia i nie będzie podejmował przewidzianych prawem środków w celu ochrony jego interesów naruszonych na skutek takiej czynności. W ocenie Sądu, G. T. wytaczając powództwo w przedmiotowej sprawie nie nadużyła swojego prawa, lecz realizowała jedynie wynikające z ustawy uprawnienia zmierzające do zaspokojenia stwierdzonej tytułem wykonawczym wierzytelności. Okoliczność, iż powódka wystąpiła z powództwem w niniejszej sprawie w ostatnim dniu ustawowego terminu nie powoduje, iż jej zachowanie stanowi nadużycie prawa podmiotowego. Albowiem, w świetle przepisu art.534 k.c., G. T. była uprawniona do wytoczenia powództwa o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną w okresie 5 lat od daty zaskarżonej czynności. Natomiast, przed upływem owego terminu powódka podjęła drugą próbę wyegzekwowania świadczenia od dłużnika. Pozwany dowiedział się o wytoczeniu powództwa w niniejszej sprawie od matki po doręczeniu jej odpisu pozwu. Wcześniej nie miał wiedzy o długach ojca w stosunku do powódki. Do procesu wstąpił na skutek dziedziczenia po M. K.. Jednakże, od momentu podjęcia postępowania z jego udziałem, pozwany nie podjął żadnych czynności, aby zaspokoić wierzycielkę ani aby wskazać jej rzeczywiste mienie dłużnika pozwalające na zaspokojenie roszczeń G. T.. Zaś pomimo wiedzy o toczącym się postępowaniu przyjął spadek po matce M. K. wprost.

Mając powyższe na względzie, Sąd uwzględnił powództwo, orzekając jak w sentencji. Jak już wskazano powyżej, powództwo podlegało częściowemu oddaleniu w zakresie przedawnionych odsetek. Na marginesie rozważań dodać jedynie należy w odniesieniu do zakresu wierzytelności podlegającej ochronie, iż rozróżnienie w kodeksie cywilnym odsetek ustawowych i odsetek ustawowych za opóźnienie zostało wprowadzone do kodeksu cywilnego na mocy ustawy z dnia 9 października 2015 roku o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1830) z dniem 1 stycznia 2016 roku, a nie z dniem 1 stycznia 2017 roku, jak wynikałoby z pisma pełnomocnika powódki złożonego na rozprawie w dniu 10 lipca 2018 roku. Żądanie dalszych odsetek od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, zgłoszone w piśmie złożonym w dniu 10 lipca 2018 roku wynikało z faktu pozostawiania przez dłużnika w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia. W związku z tym, w sentencji wyroku oznaczono owe odsetki z odniesieniem do prawidłowej daty zmiany brzmienia przepisów, czyli dnia 1 stycznia 2016 roku, wskazując, że są to odsetki ustawowe od dnia 14 lipca 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty od kwoty 15.063,01 zł (obejmującej należność główną w kwocie 10.000 zł i nieprzedawnione od odsetki ustawowe od dnia 6 czerwca 2011 roku do dnia 14 lipca 2015 roku w wysokości 5.063,01 zł). Dodatkowo wierzytelność objęta ochroną obejmowała kwotę 600 zł z tytułu kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym w sprawie o sygnaturze akt Km 349/14.

Rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie oznacza, że zaskarżona czynność zachowuje ważność, ale jest ona bezskuteczna tylko w stosunku do wierzyciela, który czynność zaskarżył, natomiast w stosunku do innych osób, a w szczególności między dłużnikiem a osobą trzecią, która uzyskała korzyść majątkową (i jej następcą prawnym) oraz w stosunku do innych wierzycieli (poza wierzycielami solidarnymi) czynności te pozostają nadal skuteczne (jest to tzw. bezskuteczność względna).

Na marginesie należy zauważyć, iż rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie nie pozbawia pozwanego obrony w dalszej perspektywie. Odnosząc się ponownie do treści powołanego uprzednio art. 533 k.c., podkreślić należy, iż w przypadku, gdy osobie trzeciej zależy na zachowaniu korzyści uzyskanej od dłużnika, może zwolnić się od egzekucji, jeżeli sama zaspokoi wierzyciela albo wskaże mienie dłużnika wystarczające dla zaspokojenia (i zarazem nadające się do egzekucji). Przysługuje mu zatem, jako zobowiązanemu do znoszenia prowadzonej przez wierzycielkę egzekucji, upoważnienie przemienne umożliwiające zwolnienie się z tego zobowiązania w inny sposób (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1980 roku, III CZP 37/80, OSP 1983, poz. 83; tamże, glosa M. Ożoga; M. Pyziak-Szafnicka, Ochrona, s. 171).

Żądanie powódki zostało uwzględnione w 65% (żądanie powódki zostało uwzględnione w zakresie kwoty 15.663,01 zł, a wartość przedmiotu sporu po rozszerzeniu powództwa wnosila 24.278 zł), a zatem pozwany przegrał proces w takiej części. Koszty procesu winny zatem podlegać stosunkowemu rozdzieleniu stosownie do przepisu art.100 zd. 1 k.p.c.

Powódka poniosła koszty procesu w łącznej kwocie 3.701zł, na którą złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 1.184 zł, opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, opłata od wniosku o udzielenie zabezpieczenia w kwocie 100 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2.400 zł (ustalone zgodnie z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2015 poz.104 ze zm.). Na koszty procesu poniesione przez pozwanego złożyła się: opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 2.400 zł. W przypadku stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu, pozwany winien zwrócić na rzecz powódki kwotę 1.559,70 zł tytułem kosztów procesu.

Jednakże, o kosztach procesu w stosunku do pozwanego Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. zgodnie, z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Wskazane uprawnienie przysługuje Sądowi nie w sytuacjach wyjątkowych, ale w szczególnie uzasadnionych, czyli takich, w których ze względu na stan majątkowy, rodzinny, czy zdrowotny uiszczenie kosztów procesu byłoby dla strony niemożliwe lub w każdym razie bardzo utrudnione i narażałoby ją lub jej bliskich na niepowetowane straty. Zastosowanie tego przepisu powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych reguł decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego stron (tak między innymi Sąd Najwyższy w postanowieniu 14 stycznia 1974 roku, II CZ 223/73). Przepis art.102 k.p.c., nie konkretyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 roku, II CZ 210/73, LEX nr 7366). Sposób skorzystania z przepisu art.102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstępstwo, a jeśli tak to, w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 maja 2006 roku, III CK 221/05, L.).

P. K. (1) nie pracuje. Prowadzi gospodarstwo domowe z narzeczoną i córką. Zamieszkuje wraz z nimi u rodziców narzeczonej, gdyż dochody jego i partnerki nie pozwalały na samodzielne utrzymanie się. Pozwany nie posiada oszczędności ani innego majątku poza lokalem mieszkalnym numer (...) przy ul. (...) w Ł.. Ponadto, pozwany stał się stroną procesu, wstępując w ogół praw i obowiązków matki – M. K. na skutek dziedziczenia.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd nie obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powódki.

Na nieuiszczone koszty sądowe złożyły się: koszty konwojowania na rozprawę świadka I. K. w kwocie 20 zł oraz koszty opłaty od rozszerzonego powództwa w kwocie 30 zł. Zważywszy na wskazaną powyżej sytuację majątkową i życiową pozwanego, jak również okoliczności, w jakich P. K. (1) stał się stroną procesu, na podstawie przepisu art.113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd nie obciążył pozwanego nieuiszczonymi kosztami sądowymi.